

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)

Proceedings

STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024

Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)**

Proceedings

**STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND
FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES**

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024
Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

UDC: 81'25'42:316.7(063)(0.034)

S88 Strategic Innovations of Social Communications and Foreign Philology in Crisis Times: collection of scientific paper of the I International Scientific and Practical Conference (1 June 2024) / responsible editor Nabok M., responsible designer Sadivnycha M. Sumy: Sumy State University, 2024. 351 p.

The collection includes scientific materials devoted to current problems in the field of distance teaching and learning in the era of digital technologies, in particular in language pedagogy, media innovations, modern translation, ethnolinguistics, stylistics, methods and methodologies of modern linguistic and literary disciplines. The composition of the collection is scientific research on the preservation of national identity and cultural heritage, intercultural communications, psychological theory and practice, sociological research.

For teachers of higher education institutions, graduate students, students, teachers of secondary schools, gymnasiums, lyceums and colleges, all those interested in socio-humanitarian issues.

The materials are printed in the author's editorial

Sumy State University, 2024

відгравала радянська пропаганда, плоди якої відчуває світ і зараз.

Список використаних джерел:

Грабовський, С. (2012) Захід осмислює радянський тоталітаризм: терор, ГУЛАГ, Голодомор. 22.11.2012. <https://www.radiosvoboda.org/a/24777866.html>

Жід, Андре (1990). Повернення з СРСР. Пер. з франц. І. Овруцької. *Всесвіт*. 7. 83–111.

Пасховер О. (2015) Голодомор: як Сталін обдурив Бернарда Шоу, а він обдурив весь світ. 30 листопада 2015 р. <https://nv.ua/ukr/opinion/golodomor-jak-stalin-obduriv-bernarda-shou-a-vin-obduriv-ves-svit-82882.html>

Letters to the Editor Social Conditions in Russia Recent Visitor's Tribute. *The Manchester Guardian*. Thursday, 2 March, 1933. https://web.archive.org/web/20130308053936/http://www.garethjones.org/soviet_articles/bernard_shaw.htm

Ювко З.Ю.

студент кафедри журналістики та філології

Сумського державного університету

м. Суми, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ГОЛОДОМОРУ 1932-1933 рр.

У МАТЕРІАЛАХ ІНОЗЕМНИХ ЖУРНАЛІСТІВ

Голодомор – жахлива трагедія в історії людства та нашої держави. Штучний голод, який вчинила влада СРСР по відношенню до українського народу, тривалий час несправедливо замовчувався у світі, та й досі багатьма країнами залишається невизнаним через тиск Росії. Але як тоді, так і зараз, світова спільнота воліє закрити очі на злочини росіян та відмовитись від визнання правди, якою б жорстокою та жахливою вона не була. Тоді уряди країн боялися псувати відносини з Радянським Союзом, адже через прихід до влади націонал-соціалістів у Німеччині в 1933 р. головною загрозою вважався вже не

Йосип Сталін, а Адольф Гітлер. Однак інформаційна блокада, організована радянським урядом на піку голоду, виявилася провальною. Попри обмеження свободи пересування іноземних кореспондентів та цензуру їхніх матеріалів, деяким журналістам все ж вдалося пробити залізну завісу та розповісти світові про жахливі наслідки колективізації та масові смерті від голоду на теренах «житниці Європи». Таким уособленням безпрецедентної журналістської етики та моралі були Гарет Джонс та Малькольм Маггерідж. Але на противагу їм виступили особисті апологети Сталіна, серед яких – Волтер Дюранті, який усіяко заперечував факт наявності штучного голоду в СРСР та виправдовував жорстокі методи радянської влади, підкріплюючи це максимально цинічним у цьому контексті висловом: «Не можна приготувати омлет, не розбивши яєць».

Дослідженням цієї теми займалися науковці й журналісти: Д. Мейс, Р. Конквест, Т. Снайдер, С. Кульчицький, Ю. Колісник, Я. Папуга, Я. Городняк, Ю. Луць, О. Буруль та багато інших. Але попри наявність низки ґрунтовних наукових праць, тема висвітлення Голодомору є маловивченою.

Актуальність роботи полягає в розгляді значення діяльності іноземних журналістів досліджуваного періоду для кращого розуміння настроїв Заходу, які суттєво вплинули на формування суспільних настроїв тих часів та сформували перцепцію про Голодомор та Україну на довгі роки.

Мета розвідки – проаналізувати причини й передумови авторського висвітлення подій Голодомору, а також порівняти суть опису цього явища з історії України (СРСР) у працях міжнародних журналістів, які працювали в той час.

При написанні тез ми ставили перед собою виконання наступних *завдань*: виявити особливості творчості Гарета Джонса, Малькольма Маггеріджа та Волтера Дюранті в питанні висвітлення подій Голодомору; звернути увагу на місце України та українців у їхніх матеріалах.

Історія двох журналістів, що по-різному писали про Голодомор, глибоко драматична та несправедлива за своїм змістом. Джонс, який насмілювався сказати правду про те страхіття, яке побачив в Україні весною 1933 р., поплатився за це своєю професійною репутацією та був убитий у Внутрішній Монголії 1935 р., а

Волтер отримав Пулітцерівську премію 1932 р. за репортажі з СРСР, які, як він сам визнав, «відображали офіційні погляди Радянського уряду», а не його власні. Виходить, що одного журналіста за правду засудили, а іншого винагородили за брехню. А. Канівець у рецензії на фільм «Ціна правди» називає їх «Валлійською Кассандрою» і «Мефістофелем від журналістики» (Канівець, 2020). І в цій історії значно меншу роль має молодий англійський соціаліст Малькольм Маггерідж, який глибоко розчарувався в експерименті під назвою «Радянський Союз».

Наприкінці березня 1933 р. газета *Manchester Guardian* опублікувала дві статті про поїздки Україною та Північним Кавказом. Автор першого матеріалу «Нотатки спостерігача» – анонімний, але відомо, що це Малкольм Маггерідж. Другим матеріалом був якраз репортаж Гарета Джонса «Голод в Росії».

Як зазначає Кеппелер, «Маггерідж повідомляє про всюдисущий голод, про жебраків-селян з опухлими тілами, про безлюдні села та зарослі бур'янами поля. На запитання про причини голоду одностайною відповіддю було те, що все їстівне забрала влада. Маггерідж робить висновок, що це був "організований голод" у колишніх житницях Росії. Водночас частину зерна, конфіскованого у селян, все ще експортують. Він прогнозує, що ситуація погіршиться перед літніми жнивими, і голод поширяться на інші регіони» (Див.: Короткий, 2023)

Репортаж Джонса підтверджує спостереження Маггеріджа про масовий голод: протягом усієї подорожі він неодноразово чув крики: «У нас немає хліба! Ми помираємо!». Голод був сильнішим, ніж у 1921 р., і весь регіон обезлюднів» (Джонс, 1932). 29 березня 1933 р. Гарет Джонс представив репортаж на берлінській пресконференції, однак його доповідь було поширено лише у Великій Британії (і США) і спершу її не сприйняли в континентальній Європі, особливо в Німеччині.

На сенсаційне повідомлення Джонса відреагував московський кореспондент американської *New York Times* Волтер Дюранті. Написаний ним матеріал можна вивчати на факультетах журналістики як приклад того, як майстерно лавірувати між правдою та брехнею. Він називається «Росіяни голодні, але не помирають із голоду» і починається з викриття Джонса у

контексті, який прояснює все: «У розпал дипломатичної дуелі між Великою Британією та СРСР з приводу арештованих британських інженерів, в американській пресі з'являється «страхітлива історія» із британського джерела про голод у Радянському Союзі, про «тисячі вже загиблих і мільйони, яким загрожує голодна смерть» (Мейс, 2003). В усіх матеріалах, попри різний характер змальовування дійсності, є одна проблема – ототожнення України з Росією.

І хоча голод 1932–1933 рр. мав місце головним чином в Україні, тогочасні газети переважно писали про «голод в Росії» або «на Півдні Росії». Як пояснює Каппелер, вони «зважали на свою читацьку аудиторію, яка часто не мала чіткого уявлення про Україну і пов'язувала її з Росією». Однак нерідко йшлося про голод «в Україні, на Північному Кавказі та Нижній Волзі». «Оскільки в останніх двох регіонах проживало багато українців, ці повідомлення також можна вважати такими, що стосувалися України» (Див: Короткий, 2023).

Навіть у тексті Гарета Джонса можна помітити своєрідний знак «дорівнює» між українцями та росіянами: «У кожному домі, де селяни пригощали мене з тією сердечністю, якою відомі росіяни, вони просили пробачення в мене через те, що у них не було їжі» (Джонс, 1932). Тобто, попри те, що у березні 1933 р. Джонс здійснив несанкціоновану подорож саме українськими селами, аби адаптувати свій текст для широкого читача, він все ж називає українців росіянами. Проблема ототожнення росіян з українцями гостро відчувається і нині, а подібні повідомлення, що датуються 30-ми рр. ХХ ст. підтверджують глибокий корінь цієї проблеми, підґрунтя якої готувалося росіянами довгі століття.

Повертаючись до історії між трьома журналістами, зазначимо, що після публікації матеріалу Дюранті, проти Джонса розпочалася жорстока інформаційна кампанія з метою дискредитувати валлійця. Гарет спробував захистити себе в листі до *New York Times*. Малкольм Маггерідж, що тоді вже виїхав з СРСР, відмовився його підтримати, хоча Джонс публічно хвалив його анонімні статті у *Manchester Guardian*. І. Полуектов зазначає: «А цинічний і добре відомий на заході журналіст Дюранті, сидячі в Москві, з фанатичною відданістю друкує на

своїй машинці пропагандистські тексти, а кожен удар його пальцем по клавіші стає в той самий момент смертю якоїсь людини в Україні» (Полуектов, 2024).

Проте чимало організацій, переважно правого спрямування, брали участь у розголошенні правди світовій громадськості про Голодомор 1932–1933 рр., але за два-три роки це питання відійшло на другий план і фактично про нього забули.

Джонс і його прихильники були поховані під вагою спростувань. Один за одним, покидаючи Радянський Союз, американські журналісти створювали книги про те, що вони бачили. Маггерідж написав роман «Зима в Москві» (1934), в якому імена змінені, але дуже чітко видно, хто є хто. Ймовірно, він просто належним чином замаскував Джонса: персонаж був старшим, курих і пив, чого справжній Джонс ніколи не робив. Схоже, Маггерідж у своїх мемуарах забув, хто розказав правдиву історію українців у часи Голодомору під своїм іменем. Щодо Дюранті, то його ще довгий час вважатимуть найкращим іноземним журналістом СРСР. Так, в очах К. Уманського він невинний і постійно дає приклад усім медійникам. Мав Дюранті світове визнання: у 1932 р. отримав Пулітцерівську премію – нагороду, яка й сьогодні викликає багато дискусій. *The New York Times* навіть найняла Марка фон Хагена, професора російської історії Колумбійського університету, щоб оцінити роботу Дюранті (Жиленко, 2015, с. 32). А у 2000-х рр. Українська канадська асоціація громадянських прав ініціювала резонансну кампанію задля позбавлення Дюранті Пулітцерівської премії посмертно.

Таким чином, визначивши важливі тенденції у професійній діяльності Джонса, Маггеріджа й Дюранті у висвітленні теми Голодомору, ми розглянули особливості змалювання цих подій, наголосили на проблематиці ототожнення росіян з українцями, однак ця тема потребує подальшого вивчення.

Список використаних джерел

Джонс, Г. (1932). «There is no bread» by Gareth Jones. *Wayback Machine*. https://web.archive.org/web/20120127050621/http://www.colley.co.uk/garethjones/soviet_articles/hearst2.htm

Жиленко, І., Бардак, В. (2015). Порівняльна характеристика специфіки висвітлення теми голодомору 1932–1933 років у журналістській діяльності Гарета Джонса та Уолтера Дюранті. *Журналістика*, 14, 26–35. http://nbuv.gov.ua/UJRN/zhur_2015_14_5

Канівець, А. (2020). Валлійська Кассандра в радянському потойбіччі. *Кіно-Театр*. 2. 10-11. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9985d130-1a9c-428e-9ff9-dfa9c1c12d45/content>

Короткий, В. (2023). Що писала європейська преса 1932–1933 років про Голодомор. *Аргумент*. <https://argumentua.com/stati/shcho-pisala-vropeiska-presa-1932-1933-rok-v-pro-golodomor>

Мейс, Дж. (2003). Повість про двох журналістів. *День*, 120, 15–16 <https://day.kyiv.ua/article/panorama-dnya/povist-pro-dvokh-zhurnalistiv>

Полуектов, І. (2024). Зацькований за правду. *Історична правда* <https://www.istpravda.com.ua/columns/2024/03/30/163797/>

Науковий керівник – Жиленко І. Р., доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики та філології Сумського державного університету.

Fedirko V.V.

Exam Invigilator

Darlington College

England, the UK

Shchyhlo L.V.

Ph.D. in Philology, Associate Professor

Department of Germanic Philology

Sumy State University

Sumy, Ukraine

LINGUISTIC MEANS OF OBJECTIFICATION OF NEWS TEXTS IN MODERN ENGLISH-LANGUAGE MEDIA DISCOURSE: A SYNERGETIC ASPECT

Modern society actively consumes information from news articles, and this